POLITYKA ENERGETYCZNA
Tom 7 ♦ Zeszyt specjalny ♦ 2004
Wyd. Instytut GSMiE PAN ♦ Kraków ♦ s. 409-420
PL ISSN 1429–6675

Lidia GAWLIK *

Koszty bieżącej produkcji węgla według rozporządzeń Unii Europejskiej a koszty własne sprzedanego węgla według dotychczasowych statystyk górnictwa

Streszczenie

W niniejszym artykule omówiono pojęcie kosztów bieżącej produkcji węgla w rozumieniu rozporządzeń Unii Europejskiej. Porównano je ze stosowanym w Polsce, w analizach ekonomicznych wyników górnictwa, pojęciem kosztów własnych sprzedanego węgla. Zdefiniowano oba pojęcia oraz wskazano elementy je różniące. Zaproponowano sposoby dostosowania zbierania danych statystycznych o wynikach górnictwa w taki sposób, by w sposób możliwie najprostszy i bez dramatycznych zmian w systemach księgowych i informatycznych możliwe było określenie bieżących kosztów produkcji węgla zgodnie ze standardami unijnymi.

SŁOWA KLUCZOWE: górnictwo węgla kamiennego, efektywność, koszty produkcji

Wprowadzenie

Dostosowanie funkcjonującej dotychczas w Polsce metodyki wykonywania analiz ekonomicznych i zbierania danych statystycznych charakteryzujących górnictwo węgla kamiennego do standardów obowiązujących w Unii Europejskiej staje się niezwykle istotnym zagadnieniem w świetle funkcjonowania naszego kraju we Wspólnocie. W aktualnie obowiązujących rozporządzeniach unijnych, których zapisy powinny być bezpośrednio aplikowane w krajach członkowskich, występuje pojęcie bieżących kosztów produkcji węgla.

Ta kategoria kosztów (jednostkowych), w zestawieniu z uzyskaną za węgiel ceną decyduje o zysku lub stracie na bieżącej produkcji węgla w „jednostce produkcyjnej" według standardów unijnych.

* *dr inż., Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN, Kraków*
Recenzent: prof. dr hab. inż. Wiesław BLASCHKE

Na pierwszy rzut oka jest to więc kategoria odpowiadająca polskiemu „jednostkowemu kosztowi sprzedanego węgla", który porównywany z uzyskaną ceną sprzedaży węgla określa „jednostkowy wynik ze sprzedaży węgla". Dokładniejsza analiza prowadzi jednak do stwierdzenia, że nie są to takie same kategorie.

Koszty bieżącej produkcji węgla

Definicja bieżących kosztów produkcji występuje w Rozporządzeniu Rady WE Nr 1407/2002 z dnia 23 lipca 2002 r. o pomocy państwa dla przemysłu węglowego [1] oraz, w będącej aktem wykonawczym do niego, Decyzji Komisji 2002/871/WE z 17 października 2002 r. ustanawiającej wspólne ramy przekazywania informacji potrzebnych do zastosowania Rozporządzenia Nr 1407/2002 o pomocy państwa dla przemysłu węglowego [2].

Należy podkreślić, że bez względu na to, czy Polska będzie się starać czy też nie, o zgodę na udzielenie pomocy podmiotom przemysłu węglowego, systemy monitorowania wyników polskiego górnictwa powinny odpowiadać standardom europejskim. Posługiwanie się wielkościami wyznaczonymi w sposób uznany w Unii Europejskiej za poprawny jest ważne z dwóch powodów. Jeśli zaistnieje potrzeba i wola udzielenia pomocy polskim podmiotom górnictwa, to wysokość tej pomocy, która jest uznawana za właściwą i dozwoloną jest wyznaczana na podstawie poziomu bieżących kosztów produkcji. W przypadku, gdy Polska nie będzie się starać o udzielenie pomocy na dopłaty do bieżącej produkcji, monitorowanie poziomu bieżących kosztów produkcji węgla pozwoli na odparcie ewentualnych zarzutów o udzielaniu nieuprawnionej pomocy.

Definicja bieżących kosztów produkcji węgla zawarta w Rozporządzeniu Rady Wspólnoty Europejskiej Nr 1407/2002 mówi, że *„koszty produkcji obejmują, poza eksploatacją, również operacje związane z przeróbką węgla oraz transportem do punktu odbioru. Zaleca się, by do kosztów tych włączyć zwykłą amortyzację oraz odsetki od pożyczonych środków. Koszty kredytu powinny być oparte na stawkach rynkowych."*

Pozycje kosztowe obejmujące bieżący koszt produkcji węgla wymienione są szczegółowo w Decyzji Komisji Nr 2002/871/WE.

Na koszty bieżącej produkcji węgla w przypadku eksploatacji metodą podziemną składają się następujące pozycje kosztów (wyrażone w zł/tpu[1] lub euro/tpu):

(a) koszty płac,
(b) koszty materiałowe,
(c) amortyzacja,
(d) obsługa kapitału,
(e) koszty transportu do punktu załadunku,
(f) koszty ogólnozakładowe przedsiębiorstwa węglowego,
(g) inne koszty.

W kosztach wyszczególnionych w pozycjach od (a) do (g) nie powinny się znaleźć żadne składowe tych kosztów nie związane z bieżącą produkcją – w potocznym tego słowa znaczeniu. Jeśli z systemów księgowych wynika, że niektóre z wyszczególnionych powyżej kosztów rodzajowych zawierają nakłady na działalność inną jak bieżąca produkcja, to należy je od sumy tych kosztów odjąć.

Dotyczy to w szczególności:

- kosztów ponoszonych na pokrycie kosztów nadzwyczajnych tzw. „kosztów odziedziczonych", tj. związanych z przeprowadzaną w przeszłości lub prowadzoną aktualnie racjonalizacją i restrukturyzacją, które nie są jednak związane z bieżącą produkcją;
- kosztów ponoszonych na badania i rozwój, ochronę środowiska oraz szkolenia.

[1] tpu – tona paliwa umownego (po angielsku tce = tonnes of coal equivalent); 1 tpu = 29,302 GJ/Mg

W węglowych krajach europejskich okazało się konieczne opracowanie narodowego schematu [3], według którego liczy się bieżące koszty produkcji. Wynika to z różnic w systemach księgowych stosowanych w krajach członkowskich, jak również z różnic, które pojawiają się w systemach księgowych poszczególnych przedsiębiorstw górniczych.

Schemat taki jest również potrzebny w Polsce. Powinien on zawierać instrukcje, które z kosztów należy ująć w obliczeniach bieżącego kosztu produkcji węgla oraz których kosztów nie należy w tych obliczeniach ujmować. Szczegółowość takiej instrukcji zależy od możliwości dostosowania aktualnie funkcjonujących w kopalniach systemów ewidencji zdarzeń ekonomicznych i sprawozdawczości.

Koszty wytworzenia oraz koszty sprzedanego węgla według polskiego systemu ewidencjonowania danych

Koszty związane z wydobyciem i sprzedażą węgla grupuje się według układu rodzajowego oraz układu kalkulacyjnego.

W poszczególnych jednostkach górnictwa węgla kamiennego koszty w układzie rodzajowym są wykazywane miesięcznie i narastająco na formularzu: WKS–B (M – za miesiąc; R – narastająco) „Koszty działalności operacyjnej w układzie kalkulacyjnym”.

Formularz ten wyodrębnia 29 rodzajów kosztów rodzajowych działalności operacyjnej, czyli nie dających się rozłożyć na elementy składowe poniesionych kosztów zgrupowanych według schematu funkcjonalnego kopalń i spółek.

Wyodrębnione rodzaje kosztów to:

- Amortyzacja
- Zużycie materiałów
- Energia
- Usługi obce, z tego:
    - transportowe
    - remontowe
    - wiertniczo-górnicze
    - wynajmu maszyn i urządzeń górniczych
    - zwałowania kamienia
    - odmetanowania
    - uszlachetniania węgla
    - inne usługi dotyczące produkcji węgla
    - pozostałe usługi obce
- Podatki i opłaty, z tego:
    - podatek od nieruchomości
    - opłata eksploatacyjna
    - opłaty na ochronę środowiska
    - ubezpieczenia rzeczowe i osobowe
    - wpłaty na PFRON
    - pozostałe opłaty i podatki
- Wynagrodzenia
- Składki obowiązkowe od wynagrodzeń
- Świadczenia na rzecz pracowników, w tym:
    - odpis na ZFŚS
- Koszty likwidacji szkód górniczych, z tego:
    - usługi
    - odszkodowania
- Koszty rekultywacji
- Pozostałe koszty

Koszty rodzajowe działalności operacyjnej są sumami obrotów zaewidencjonowanych na poszczególnych (29) kontach. Są one uzupełnione o saldo rozliczeń międzyokresowych kosztów operacyjnych, tj. o:

- poniesione koszty dotyczące przyszłych okresów (rozliczenia czynne),
- zobowiązania przypadające na okres bieżący, a dotyczące w szczególności niezafakturowanych świadczeń wykonanych prac dostawców usług i obowiązku wykonania przyszłych świadczeń związanych z bieżącą działalnością (rozliczenia bierne).

Koszty rodzajowe uzupełnione o saldo rozliczeń międzyokresowych stanowią nakłady operacyjne rozliczone na działalność produkcyjną.

Z kwot nakładów na działalność produkcyjną w poszczególnych rodzajach kosztów wyodrębnia się koszty dotyczące węgla. Różnice pomiędzy nakładami poszczególnych rodzajów kosztów i wyodrębnionymi kosztami dotyczącymi węgla, stanowią koszty związane z pozostałą działalnością produkcyjną.

Nakłady ponoszone bezpośrednio na produkcję węgla wyznaczane są na podstawie układu kalkulacyjnego kosztów.

Układ kalkulacyjny kosztów jest układem podstawowym, gdzie koszty grupowane są według składników charakteryzujących ich związek z produktami. Koszty w układzie kalkulacyjnym dotyczące węgla są wykazywane przez poszczególne jednostki górnictwa w formularzu WKS–A „Kalkulacja kosztu własnego”. Suma poszczególnych pozycji układu kalkulacyjnego kosztów daje koszt wytworzenia węgla. Kwota tego kosztu uzupełniona o koszty węgla zakupionego do przerobu, o koszty węgla niezaliczone do sprzedaży oraz o wartościowe saldo zmiany stanu zapasów daje koszt wytworzenia sprzedanego węgla. Po powiększeniu tej kwoty o koszty ogólnozakładowe i koszty sprzedaży otrzymujemy koszty własne sprzedanego węgla.

W układzie rodzajowym koszt własny sprzedanego węgla powstaje poprzez dodanie do kosztów rodzajowych rozliczonych na produkcję węgla wielkości kosztów świadczeń między zakładami i kosztów zakupu węgla do przerobu, odjęcie kosztów węgla nie zaliczonego do sprzedaży oraz skorygowaniu o wartościową zmianę stanu zapasów.

Koszt własny sprzedanego węgla występuje w obu formularzach WKS–A i WKS–B, przy czym w układzie kalkulacyjnym jest wielkością wynikową, podczas gdy w układzie rodzajowym stanowi podstawę do rozksięgowania kosztów rodzajowych na produkcję węgla i na pozostałą działalność gospodarczą poprzez wyznaczenie kwoty kosztów rodzajowych na produkcję węgla wg schematu przedstawionego linią przerywaną na rys. 1.

Analiza różnic pomiędzy unijnym a polskim sposobem wyznaczania jednostkowego kosztu produkcji węgla

Szczegółowa analiza elementów składających się na koszt własny sprzedanego węgla prowadzi do stwierdzenia, że wielkość ta nie w pełni odpowiada unijnemu bieżącemu kosztowi produkcji węgla.

Istnieje jednak wiele podobieństw. Na przykład podział bieżącego kosztu produkcji na rodzaje kosztów w dużym stopniu odpowiada rodzajom kosztów rozliczanych na produkcję węgla, czy to w układzie kalkulacyjnym czy w układzie rodzajowym. Jest zatem sprawą bezsporną, że za podstawę oszacowań bieżącego kosztu produkcji węgla należy przyjąć dane dotyczące produkcji funkcjonujące w istniejących statystykach WKS. Przyjęcie do tego celu statystyk w układzie kosztów rodzajowych WKS–B implikuje szczegółowy sposób postępowania dla uzyskania kwoty stanowiącej bieżące koszty produkcji wg UE. Również statystyka WKS–A mogłaby stanowić podstawę do oszacowania bieżących kosztów produkcji. Przyjęto jednak, że podstawowy układ stanowiący podstawę oszacowań to układ rodzajowy kosztów (WKS–B).

Należy pamiętać o różnicach jakie występują pomiędzy polskimi kosztami operacyjnymi, w tym nakładami na produkcję węgla, a unijnym bieżącym kosztem produkcji węgla.

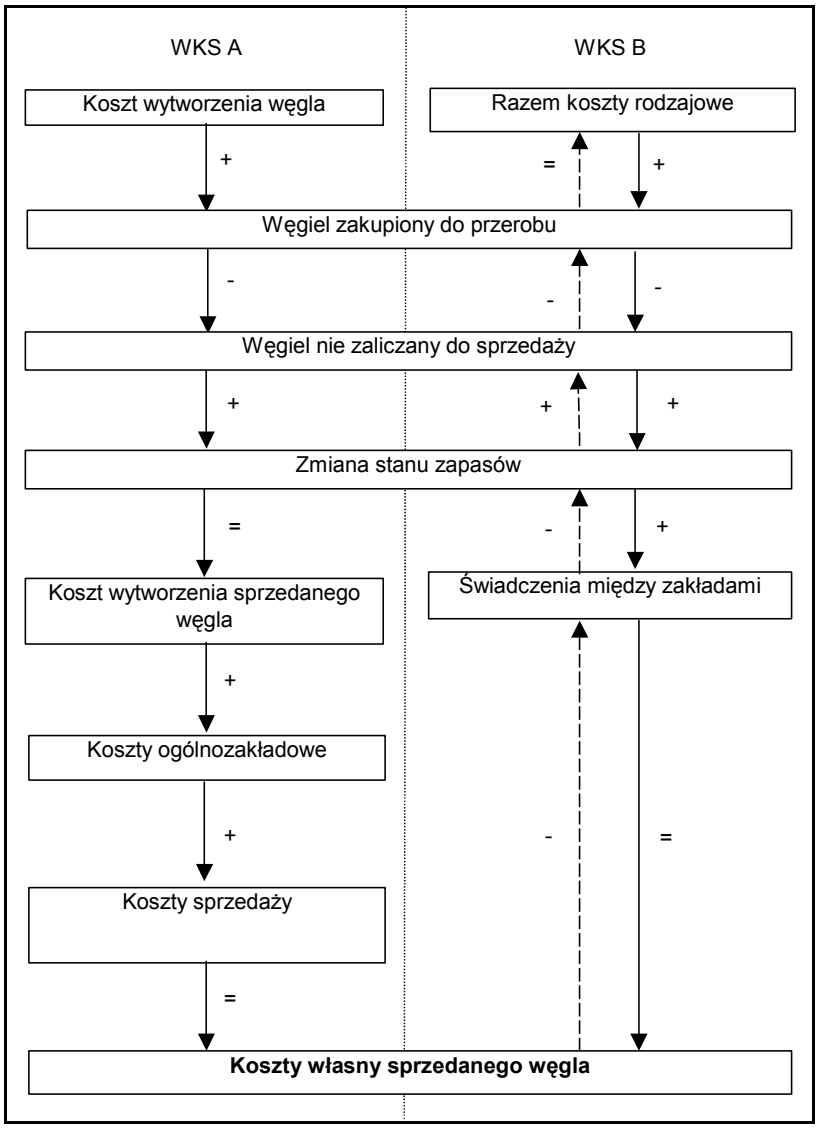

Rys. 1. Schemat wyznaczania kosztu własnego sprzedanego węgla w formularzach WKS–A i WKS–B (linia ciągła) oraz schemat wyznaczenia kosztów rodzajowych na produkcję węgla na podstawie określonego poziomu kosztów sprzedanego węgla (linia przerywana)

Figure 1. Scheme of evaluation of the own cost of sold coal in WKS–A and WKS–B forms (solid line) and the scheme of evaluation costs of coal production by type basing on the established level of sold coal cost (brake line)

Źródło: opracowanie własne

W Polsce w koszty działalności operacyjnej nie są księgowane takie pozycje – uznawane w UE za koszty produkcji węgla – jak wymienione szczegółowo w Rozporządzeniu 1407/2002 koszty restrukturyzacji i racjonalizacji przemysłu węglowego (np. koszty restrukturyzacji zatrudnienia, koszty likwidacji kopalń, likwidacja szkód górniczych po kopalniach likwidowanych, itp.). Te pozycje kosztów zaliczane są do kosztów pozostałej działalności operacyjnej. Również w koszty pozostałej działalności operacyjnej księgowane są niezwiązane z bieżącą produkcją koszty dotyczące ochrony środowiska, szkoleń oraz pomocy na badania i rozwój. Nie ma więc potrzeby zaliczania tych kosztów do kosztów produkcji węgla, a następnie dokonywania odliczeń.

W nakładach rozliczanych na działalność produkcyjną nie są uwzględniane koszty obsługi kapitału (koszty pożyczonego kapitału). Koszty te są w Polsce częścią kosztów finansowych. W celu

dostosowania sposobu obliczania kosztów bieżącej produkcji węgla do standardów unijnych należy je uwzględnić w obliczeniach.

Koszty ogólnozakładowe na poziomie kopalń nie są wyodrębnione w układzie rodzajowym kosztów. W ramach tych kosztów, kwoty kosztów ogólnozakładowych są ujęte w innych pozycjach kosztów rodzajowych i nie można określić ich wysokości. Z tego powodu w pozycji dotyczącej kosztów zarządu według standardów unijnych można wyodrębnić tylko koszty funkcjonowania spółki węglowej. Należy więc uwzględnić (nieujęte na poziomie kosztów poszczególnych kopalń) koszty ogólnego zarządu. Koszty te w polskim systemie księgowym wykazywane są jako „koszty zarządu" – wspólne dla wszystkich kopalń należących do spółki. Koszty zarządu księgowane na poziomie spółki powinny zostać rozdzielone na poszczególne kopalnie należące do tej spółki. Można tego dokonać w różny sposób. Na przykład w metodologii stosowanej w Wielkiej Brytanii koszty te są rozliczane proporcjonalnie do wielkości obrotów każdej z kopalń [3]. W polskich warunkach wydaje się, że bardziej właściwym sposobem rozliczenia tych kosztów jest ich podział na poszczególne kopalnie należące do spółki proporcjonalnie do wielkości wydobycia tych kopalń. Można również tego podziału dokonać proporcjonalnie do przychodów ze sprzedaży węgla.

W unijnej definicji kosztów produkcji występuje pozycja kosztowa „transport na miejsce odbioru" *(transport to the delivery point)*. W poszczególnych krajach węglowych Unii Europejskiej zrozumienie i interpretacja tej pozycji są różne. Na przykład w Hiszpanii w koszcie tym ujmowane są koszty transportu z kopalni do odbiorcy węgla, natomiast w Niemczech i Wielkiej Brytanii – wyłącznie koszty transportu wewnątrz zakładu górniczego (do punktu załadunku węgla). Uwzględnienie, bądź nie, kosztów transportu z punktu załadunku w kopalni do odbiorcy, wynika z zasad handlu węglem w danym kraju. Jeśli w cenie węgla zawarty jest koszt transportu do odbiorcy węgla, to stanowi on koszt producenta i może być wówczas uwzględniony w koszcie bieżącej produkcji. Jeśli natomiast cena dotyczy odbioru węgla w punkcie załadunku w kopalni, a koszty transportu pokrywa odbiorca węgla, logicznym staje się nieujmowanie kosztów transportu od producenta do odbiorcy w koszcie produkcji węgla. Ponieważ w Polsce koszty transportu węgla pokrywa zwykle odbiorca, więc w przypadku szacowania kosztów bieżącej produkcji węgla właściwym byłoby nieuwzględnianie w nim kosztów tego transportu. W przypadku, gdyby doszło do dotowania bieżącej produkcji, wówczas należałoby rozważyć wariant przeniesienia pokrywania kosztów dostaw węgla do odbiorcy przez producenta, a to ze względu na wymóg Rozporządzenia (WE) 1407/2002, by ceny węgla dotowanego łącznie z dostawą do odbiorcy były nie niższe niż ceny węgla podobnej jakości z państw trzecich (tzw. ceny parytetu importowego na poziomie odbiorcy).

Do kosztu bieżącej produkcji węgla należy ponadto włączyć niektóre pozycje związane z produkcją węgla, które są w Polsce księgowane w pozostałe koszty operacyjne.

Sposób określania zysku (lub straty) według zasad unijnych jest inny jak stosowany w Polsce. Według zasad unijnych zysk (strata) jest liczony jako różnica pomiędzy wartością przychodów ze sprzedaży węgla skorygowaną o wartościową zmianę zapasów a kosztami bieżącej produkcji. Polski system wyznacza akumulację ze sprzedaży węgla jako różnicę między rzeczywistymi przychodami ze sprzedaży i kosztami własnymi sprzedanego węgla. Uwzględnienie zmian stanu zapasów następuje po stronie kosztów na etapie przejścia od sumy kosztów rodzajowych do kosztu sprzedanego węgla (rys. 1). Wynik – czyli wyznaczony zysk lub strata są w obu metodach takie same, ale wysokość wyznaczonego kosztu jest inna.

Dodatkowo, w unijnej metodyce nie uwzględniono takich elementów jak „węgiel zakupiony do przerobu" czy „węgiel nie zaliczony do sprzedaży". W tym elemencie metodyka stosowana w Polsce jest precyzyjniejsza, gdyż porównywanie przychodów ze sprzedaży węgla z kosztami powinno dotyczyć kosztów produkcji sprzedanego węgla, a nie węgla wyprodukowanego.

Prace dotyczące metodyki wyznaczania bieżącego kosztu produkcji węgla były, i w dalszym ciągu są, prowadzone równolegle w kilku ośrodkach [4, 5, 6].

W opracowaniach tych występują nieznaczne tylko różnice w zakresie pozycji kosztowych polskiego systemu księgowego, które są zaliczane do kosztu bieżącej produkcji węgla.

W tabeli 1 przedstawiono schemat wyznaczania bieżących kosztów produkcji węgla, z podaniem źródła danych – tj. informacji jakie pozycje z polskiego systemu sprawozdawczości lub systemu księgowania należy zaliczyć do poszczególnych rodzajów kosztów wg standardu Unii Europejskiej.

Tam, gdzie źródłem danych jest rodzajowy układ kosztów WKS–B, istnieje domniemanie, że wielkością poprawną powinny być „nakłady ponoszone na produkcję węgla".

Jednakże, w dotychczasowej praktyce analiz górnictwa w Polsce, za miernik efektywności działania uważano jednostkowy koszt sprzedanego węgla. Ta wielkość w porównaniu z ceną sprzedaży węgla określała jednostkowy wynik na sprzedaży węgla, który stanowił element oceny kopalni i zarządu. Z tego powodu, dla poprawienia wyniku ze sprzedaży węgla zarządy skłonne były nie ujmować wszystkich nakładów ponoszonych na produkcję węgla we właściwym dla nich miejscu, pozostawiając je w pozycji „nakłady na działalność produkcyjną". W tej pozycji z kolei zawarte są nie tylko koszty związane z produkcją węgla, lecz również koszty związane z produkcji inną niż produkcja węgla.

Tak więc ograniczenie się do pozycji „nakłady na węgiel" powoduje zaniżenie wielkości kosztów bieżącej produkcji, zaś posłużenie się wielkością „nakłady na działalność produkcyjną" – zawyżenie tych kosztów.

Ponieważ kopalnie w niewielkim tylko stopniu produkują i sprzedają cokolwiek innego niż węgiel, to przyjęcie za podstawę oszacowania kosztów bieżącej produkcji nakładów rozliczonych na działalność produkcyjną ogółem spowoduje niewielkie tylko zawyżenie poziomu kosztów bieżącej produkcji węgla. W roku 2003 w skali górnictwa węgla kamiennego ogółem pozycja „koszty działalności produkcyjnej" jest średnio o 4,8% wyższa od pozycji „koszty sprzedanego węgla". Jednakże w przypadkach indywidualnych kopalń różnice pomiędzy tymi pozycjami mogą być znacząco różne od poziomu średniego dla górnictwa. Dlatego decyzje o wyborze właściwego poziomu poszczególnych danych powinny być podejmowane indywidualnie w kopalniach. W przypadkach gdy nie ma możliwości skorygowania nakładów na produkcję węgla w stosunku do nakładów na działalność produkcyjną ogółem na podstawie merytorycznej, sugeruje się, by przyjąć, że udział ten jest taki sam jak udział przychodów ze sprzedaży węgla w stosunku do przychodów ze sprzedaży ogółem.

Za podstawę oszacowania bieżących kosztów produkcji należy wówczas przyjąć poszczególne koszty rodzajowe z pozycji „nakłady na działalność produkcyjną ogółem" skorygowane udziałem przychodów ze sprzedaży węgla w stosunku do przychodów ze sprzedaży ogółem. Należy podkreślić, że takie podejście zniekształca poszczególne składowe bieżących kosztów produkcji węgla, gdyż udział poszczególnych rodzajów kosztów w procesie wydobycia węgla i w pozostałej produkcji jest zróżnicowany, ale ich suma – czyli wyznaczone bieżące koszty produkcji – w najlepszy sposób jest zbliżona do rzeczywistości.

Tam gdzie źródłem danych jest „rodzajowy układ kosztów" należy uwzględnić wszystkie, przedstawione powyżej uwagi dotyczące danych ujętych w sprawozdaniach WKS, a więc w zależności od indywidualnej sytuacji kopalni może to dotyczyć:

- pozycji sprawozdania „Koszty działalności operacyjnej w układzie rodzajowym" ujętej w kolumnie „nakłady na działalność produkcyjną ogółem",
- pozycji sprawozdania „Koszty działalności operacyjnej w układzie rodzajowym" ujętej w kolumnie dotyczącej nakładów na produkcję węgla,
- pozycji sprawozdania „Koszty działalności operacyjnej w układzie rodzajowym" ujętej w kolumnie „nakłady na działalność produkcyjną ogółem" zweryfikowanej udziałem przychodów ze sprzedaży węgla w przychodach ze sprzedaży produktów.

Tabela 1. Schemat wyznaczania bieżących kosztów produkcji węgla z podaniem źródła danych z polskiego systemu księgowego

Table 1. Scheme of evaluation of the costs connected with current production of coal specifying he source of data from the Polish accountant system

Składowa bieżących kosztów produkcji węgla wg standardów unijnych	Pozycja polskiego systemu księgowego/sposób wyznaczenia	Źródło danych/warunki
Koszty pracy	Wynagrodzenia Składki obowiązkowe od wynagrodzeń Świadczenia na rzecz pracowników	pozycje rodzajowego układu kosztów WKS-B
	Płace (z narzutami) pracowników oddelegowanych do pracy w organizacjach związkowych Składki ZUS dotyczące pracowników oddelegowanych do pracy w organizacjach związkowych, Jednorazowe odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy, wraz z dodatkowymi składkami ubezpieczeniowymi ZUS	pozycje pozostałych kosztów operacyjnych
Koszty materiałowe	Zużycie materiałów	pozycja rodzajowego układu kosztów WKS-B
Amortyzacja	Amortyzacja	pozycja rodzajowego układu kosztów WKS-B
Obsługa kapitału	Odsetki i prowizje zapłacone Odsetki do zapłacenia	pozycje kosztów finansowych
Koszty transportu do punktu załadunku	0	jeśli cena dotyczy węgla na bramie kopalni
	koszty transportu do odbiorcy	jeśli kopalnia je ponosi
Koszty ogólnozakładowe przedsiębiorstwa węglowego	0	dla kopalń samodzielnych
	iloczyn nakładów poniesionych na produkcję węgla wykazanych na poziomie zarządu spółki i udziału wydobycia kopalni w wielkości wydobycia spółki	dla kopalń należących do spółek
Inne koszty	Energia Usługi obce Koszty likwidacji szkód górniczych Koszty rekultywacji Pozostałe koszty	pozycje rodzajowego układu kosztów WKS-B
	Nieumorzona wartość środków trwałych służących działalności eksploatacyjnej, zlikwidowanych na skutek zużycia Koszty własne związane z likwidacją środków trwałych służących działalności eksploatacyjnej Jednorazowe odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy, wraz z dodatkowymi składkami ubezpieczeniowymi ZUS Świadczenia na rzecz byłych pracowników, z wyłączeniem płac i składek ZUS dotyczących pracowników oddelegowanych do pracy w związkach zawodowych Koszty z tytułu podatku VAT naliczonego, a nie podlegającego odliczeniu, dotyczącego szkód górniczych sfinansowanych dotacją budżetową Koszty zaniechanej produkcji Koszty zaniechanych remontów Koszty postojowe (w tym dniówki nieprzepracowane z przyczyn niezależnych od pracownika) Odpis na fundusz likwidacji kopalń	pozycje pozostałych kosztów operacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie i wnioski

Uwzględnienie wszystkich elementów bieżących kosztów produkcji w rozumieniu rozporządzeń unijnych powoduje, że poziom jednostkowych kosztów bieżącej produkcji węgla jest wyższy w porównaniu z jednostkowymi kosztami sprzedanego węgla wyznaczanymi dotychczas w Polsce. Z drugiej strony, ponieważ jednostkowy bieżący koszt produkcji węgla według standardów unijnych należy wyznaczać w przeliczeniu na tonę paliwa umownego, to wysokość tego kosztu zależeć będzie od jakości produkowanego węgla. Im lepszej jakości produkowany jest węgiel tym bieżący jednostkowy koszt produkcji jest niższy.

W programie restrukturyzacji górnictwa [7] realizowanym w chwili obecnej rząd nie przewidział udzielania przedsiębiorstwom górniczym pomocy publicznej na pokrycie bieżących strat. Stawia to w trudnej sytuacji te kopalnie, które mogłyby nie uzyskać zysków ze sprzedaży węgla. Jednakże, aktualna koniunktura na węgiel, objawiająca się między innymi wysokimi cenami na rynkach międzynarodowych, pozwala optymistycznie myśleć, że ceny uzyskiwane za węgiel będą wyższe od bieżących kosztów produkcji, a tym samym nie będą potrzebne dopłaty do bieżącej produkcji. W tym przypadku wykonywanie sprawozdań przewidzianych Decyzją Komisji 2002/871/WE w zakresie wymaganym dla uzasadnienia dopłat do bieżącej produkcji przestaje być obligatoryjne. Sposób wyznaczania zysku bądź straty na produkcji węgla powinien w Polsce być dostosowany do standardów europejskich. Bieżące koszty produkcji węgla powinny być na systematycznie monitorowane, a ich relacja do uzyskiwanych cen, jak również do kosztów uzyskiwanych w poprzednich okresach jest najlepszym wskaźnikiem efektywności funkcjonowania kopalni.

Literatura

Council Regulation (EC) No 1407/2002 of 23 July 2002 on State aid to the coal industry. Official Journal L 205, 02.08.2002

Commission Decision of 17 October 2002 establishing a joint framework for the communication of information needed for the application of Council Regulation (EC) No 1407/2002 on State aid to the coal industry (2002/871/EC). Official Journal L 300, 05.11.2002

UK Coal Operating Aid Scheme. Department of Trade and Industry. 26 July 2000. http://www.dti.gov.uk/support/coal

Wytyczne do wypełniania formularzy A1, B1 zamieszczonych w części drugiej biznesplanu. (Materiał niepublikowany), ARP SA, 2004 r.

Możliwości funkcjonowania kopalń węgla kamiennego w Polsce w świetle Przepisów UE dotyczących zasad świadczenia pomocy państwa dla górnictwa w latach 2002 – 2010. Red. W. Blaschke. Studia Rozprawy Monografie nr 123, Wyd. IGSMiE PAN, Kraków, 2004.

L. Gawlik, 2004: Koszty bieżącej produkcji węgla w rozumieniu rozporządzeń Unii Europejskiej i ich aplikacja w warunkach polskich. Przegląd Górniczy nr 10 (984). Wyd. ZG SITG Katowice.

Restrukturyzacja górnictwa węgla kamiennego w latach 2004 – 2006 oraz strategia na lata 2007 – 2010. Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 27.04.2004 r., Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej. Warszawa 27.04.2004.

Lidia GAWLIK

Costs connected with current production of coal according to regulations of the European Union and the costs of sold coal according to applied in Poland statistics of coal mining

Abstract

The notion of the "costs connected with current production of coal" as defined in the regulation of the European Union are described in the paper. It is compared with "the cost of sold coal" – the notion used in Polish economic analyses of coal mining. Both notions are defined and the elements that differ them are pointed out. The papers proposes the way of adaptation the Polish system of economic and statistical data gathering that allow for evaluation the costs connected with current production according to the European standards without substantial changes in the accountant and informatics systems.

KEY WORDS: hard coal mining, efficiency, production cost